

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 40

Gorica - 1. oktobra 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Slovenska krščanska demokracija na Goriškem

V PRETEKLOSTI

V Gorici se je krščansko demokratsko gibanje začelo pred dr. Mahničem. Okoli leta 1870 se je nabrala v Gorici cela družba liberalnih svobodomislecev, ki so s svojo agiliteto rušili staro slogo. Napram njim je dr. Hrast organiziral goriško duhovščino, ki je dne 18. junija 1872 izdala svoj tedenik »Glas«, ki je bil prvi naš katoliški borbeni list. Leto pozneje so pa še ustanovili tudi politično društvo »Gorica« proti liberalni »Soči« in postavili proti Lavriču lastnega kandidata dr. Tonklija.

S smrtno dr. Hrasta je ta list »Glas« in njegovo društvo že 31. 12. 1875 prenehalo in rodila se je nova »Sloga«.

Leta 1888 je začel izhajati v Gorici »Rimski katolik«, ki ga je urejeval in sprva tudi skoro sam pisal Kraševac iz Stanjela dr. Anton Mahnič. »Rimski katolik« je postal glasnik prenovljene katoliške zvesti med Slovenci. Boril se je za zmago krščanskih načel, kot jih uči sv. Cerkev, na vseh poljih človeškega udejstvovanja, posebno v filozofiji, v leposlovju in tudi v političnem življenju. Iz zahtev »Rimskega katolika«, naj se tudi slovensko politično življenje postavi na odločno katoliško stališče, se je porodilo slov. katoliško gibanje, ali kot bi danes rekli, slovenska krščanska demokracija.

Ker je bil prvi glasnik tega gibanja dr. Mahnič, Gorican, zato je naravno, da je tudi na Goriškem kmalu vzkliklo slično politično gibanje kot na Kranjskem, ki se je osamosvojilo od dotedanje povezave z liberalci in se postavilo na lastne noge.

Na čelu političnega dela v smislu Mahničevega programa je moral spočetka nastopiti sam dr. Mahnič. Ker je pa imel početkom za nasprotnika dr. Gregorčiča, se je omejil samo na svoj list in tedenik »Primorski list«, ki je sicer proglasal Mahničeva načela, politično pa se ni uveljavil.

Šele leta 1899 je nato dr. Gregorčič ustanovil slovensko kat. nar. stranko ter se ločil od liberalcev in njihovih listov.

Tako je dr. A. Gregorčič postal od vseh priznani politični voditelj naših katoliških Slovencev na Goriškem. Zastopal jih je v goriškem deželnem svetu in tudi v dunajskem parlamentu. Leta 1906 je bil izvoljen za predsednika SLS na Primorskem.

Dr. A. Gregorčič in z njim slov. ljudska stranka na Primorskem imata nesporno velikanske zasluge za narodni, gospodarski in kulturni napredek Slovencev na Goriškem. Pod vodstvom dr. Gregorčiča so se primorski Slovenci gospodarsko dvignili kot še nikoli prej, narodna zavest se je utrdila ne samo na deželi, temveč prav tako v mestu Gorici, ki je zadobivalo vedno bolj slovenski značaj. Posebno pa je vzcvetelo slovensko šolstvo, saj so ravno v tej dobi ustanovili slovenske ljudske in strokovne šole ne samo na deželi, nego predvsem v Gorici sami. Sezidali so tu štiri velika šolska poslopja, ki se danes služijo slovenskim šolam, in dosegli, da je vlada ustanovila v Gorici najprej slovensko učiteljsko, nato pa tik pred prvo svetovno vojno še slovensko gimnazijo.

MED OBEMA VOJNAMA

Zadnja leta pred prvo svetovno vojno so na Primorskem nastopila ostra nesporazumljenja v stranki katoličanov. Mlajša generacija je hotela, naj bi vodstvo vodilo bolj

radikalno katoliško in narodno politiko. Na mladino je zlasti vplival dr. Janez Ev. Krek, ki je vprav v onih letih zgradil tako močno delavsko in združniško organizacijo na Kranjskem. V SLS na Goriškem je nastal razdor med starosturjari, kot so jim takrat rekli. Dr. Anton Gregorčič je kljub temu ohranil oblast krepko v svojih rokah do vojne.

Po prvi svetovni vojni je postal položaj čisto drugačen. Primorski Slovenci so se znašli v mejah nove države Italije. Poleg tega je bil dober del njihove dežele porušen. Moralni so torej začeli graditi nekako vse znova, ne samo podrti hiše in hleve, temveč prav tako tudi vse kulturno, gospodarsko in politično življenje. Treba se je bilo prilagoditi novim razmeram. Pri tem se je pokazala takoj razlika v primeri s predvojnimi stanjem. Dr. Anton Gregorčič, ki je skoro tri desetletja vodil politiko kat. slov. Primorcev, je po prvi svetovni vojni bil porinjen v stran, dočim so v kat. vrstah vzeli v roke politiko in gospodarstvo mlajši ljudje, ki so zrastle tik pred vojno ali med njo. SLS je na Primorskem znova vstala, se organizirala politično, gospodarsko in kulturno. Znova so vladala katoliška prosvetna društva, posojilnice, zadruge in podobno. N. pr. v Zadrugi zvezi v Gorici je bilo leta 1923

včlanjenih 148 članic z okroglo 47 tisoč članov. Denarnega prometa je imela Zveza v l. 1922 okrog 52 milijonov lir. (Danes bi to znašalo okoli 5 milijard lir). — Prosvetna zveza je v istem času imela včlanjenih društev 104; podrejenih avtonomnih okrog 15; pevskih zborov 52; telovadnih zborov: 12 fantovskih in 10 dekliških ter 1 godbeni krožek. To je le nekaj števil, ki nam povedo, kako je krščanska kulturna in politična misel zaživela med primorskim ljudstvom po prvi svetovni vojni. — Hrbenica temu delu je bila SLS in njeno glasilo »Goriška straža«.

Slovenski katoličani so šli s svojo stranko in lipovo vejico na državno-zborske volitve pod Italijo dvakrat, leta 1921 in 1924. Prvič so dobili dva poslance, Virgila Ščeka in Engelberta Besednjaka. Drugič je bil na katoliški listi izvoljen dr. Besednjak, na liberalni pa Josip Vilfan iz Trsta. Ta dva sta bila poleg Josipa Srebrnič, komunista, zadnja slovenska poslanca v rimskem parlamentu, kakaj v Italiji je že zavladal fašizem, ki je kmalu odpravil parlamentarno demokracijo. Slovensko manjšino je pa čakalo še hujske: z demokratičnimi svoboščinami je fašizem hotel vzeti Slovence tudi njihovo narodno individualnost, to je, hotel jih je nasilno poitalijančiti. Kako je pri tem stopal, ne spada v okvir tega članka. (Se nadaljuje)

Položaj Italije

Glavni predmet, s katerim se bavi italijanski tisk, je še vedno tržaško vprašanje, oziroma Pellova zahteva po plebiscitu, vendar se je vsa zadeva že precej unesla. Zavezniki niso na noto italijanske vlade še ničesar odgovorili in najbrže tudi ne bodo tako kmalu. Medtem pa se vršijo med zavezniki razgovori, kako bi uredili vso stvar, da bi bil, kakor pravimo, volk sit in koza cela.

Italijansko časopisje je Titovo zahtevo po internacionalizaciji Trsta in priključitvi ostalega tržaškega ozemlja k Jugoslaviji označilo za smešno in neresno, toda vse kaže, da vztraja Jugoslavija resno na njej. Italijanski tisk je prinesel celo vest, da se je Titova vlada obrnila do zaveznikov ter jim predlagala, da bi skupno z njo brez italijanskega vmešavanja razpravljali o tržaškem vprašanju. Novica je precej neverjetna. Bolj verjetna se nam zdi druga novica, da Anglija ne želi v sedanjem trenutku nobene mednarodne konference o Trstu, ker so druga in važnejša vprašanja na dnevnem redu.

Pretekli teden sta obiskala Rim grški ministrski predsednik Papagos in zunanji minister Stefanopoulos. Namen obiska je bil, kakor se je maršal Papagos sam izrazil, vrniti italijanski vladi obisk, ki ga je prejšnji ministrski predsednik De Gasperi napravil meseca januarja v Atenah, ter utrditi prisrčne in prijateljske vezi, ki vežejo obe državi. Pri posvetovanju so italijanski in grški državni pregledali politične probleme južnovzhodne Evrope, vzhodnega Sredozemskega morja in Bližnjega vzhoda. Govorili so o Albaniji, o balkanskem paktu in tudi o tržaškem vprašanju, glede katerega se drži Grčija nevtralnega stališča.

V notranjepolitičnem pogledu moramo omeniti obširno pomilostitev. Na podlagi te pomilostitve bo izpuščenih takoj kakih 17 tisoč navadnih in okoli tisoč političnih pripornikov, medtem ko bo drugim skraj-

šana kazni. Levičarski krogi niso z amnestijo nič posebno zadovoljni in sicer zaradi tega, ker niso vključeni med pomilostene številni skrivači orožja, ki so po večini pristaši levičarskih strank.

Važen socialni dogodek je bila splošna stavka preteklega tedna, ki so jo zaukazale vse tri sindikalne organizacije. Od stavke so bili izvzeti le najpotrebnejši javni obrati. Stavka je bila proglašena, ker se industriji upirajo zboljšanju industrijskih plač, izgovarjajoč se, da industrija ne more prenesti večjih bremen, medtem ko so sindikalne organizacije nasprotnega mnenja.

Špansko-ameriška pogodba

Spanija in Združene države so podpisale zadnjo soboto dvajsetletno vojaško pogodbo, ki daje Združenim državam posebne pravice, da se bodo smele posluževati letalskih in pomorskih oporišč na španskem ozemlju, in ki zagotavljajo Španiji od strani Združenih držav potrebna sredstva za reorganizacijo španskih vojaških sil na moderni podlagi. Obenem sta obe državi podpisali še dve drugi pogodbi: prva se tiče gospodarske podpore, ki jo bodo Združene države nudile Španiji; druga pa zadeva medsebojno vojaško pomoč.

Na podlagi teh pogodb bo dobila Španija od Združenih držav do konca tekočega finančnega leta svoto 226 milijonov dolarjev (približno 150 milijard lir), od katerih bo šlo za izpolnitev vojaških obrambnih naprav 85 milijonov dolarjev, ostalih 141 milijonov pa za opremo in modernizacijo španske vojske, ki šteje kakih 30 divizij, a ima le malo modernega orožja. Stroške za povečanje in izpolnitev španskih oporišč bodo nosile Združene države še posebej, zato ti stroški niso zapodeni v omenjenih 226 milijonih.

Avstrija in Rusija

Avstrijska vlada je 23. sept. poslala sovjetski vladi noto, v kateri izjavlja, da se odpoveduje »skrajšani« mirovni pogodbi ter da je pripravljena plačati Sovjetski zvezi 150 milijonov dolarjev vojne odškodnine pod pogojem, da se Sovjetska zveza sporazume z zapadnimi tremi velešilami glede sklenitve avstrijske mirovne pogodbe.

Zunanji minister Karel Gruber je med sejo glavne parlamentarne komisije, ki je imela potrditi omenjeno noto, izjavil: »V nobenem slučaju ne bo Avstrija dovolila, da bi ji vsilili pogoje, ki bi lahko odprli vrata sovražnikom naše države. Če nam Sovjeti obljublajo, da bo po povrnitvi k prvotnemu mirovnemu načrtu mirovna pogodba na vsak način sklenjena in potrjena, bo ogromna večina avstrijskega ljudstva mnenja, da doseženi uspeh opravičuje doprinešene žrtve. Toda do sedaj ni avstrijska vlada prejela nobenega pojasnila o prihodnjem zadržanju Sovjetske zveze v tem oziru. Edina izjava s strani Sovjetov je le ta, da bi povrnitev k prvotnemu mirovnemu načrtu olajšala sklenitev mirovne pogodbe. Noto, ki smo jo poslali Sovjetski zvezi, izključuje vsako

možnost dvoumnosti ter je napravila konec poizkusom, ki bi hoteli naprtiti Avstriji odgovornost za prekinitev pogajanj.«

Naj omenimo, da je tako zvana skrajšana mirovna pogodba predvidevala med drugim tudi klavzulo, na podlagi katere bi se štiri okupacijske velesile odpovedale vojni odškodnini napram Avstriji ter povrnil Avstriji vso njeno imovino, vključno ono imovino, ki se nahaja še v Avstriji in ki jo zahtevajo zavezniki kot nacistično lastnino ali vojni plen. To skrajšano mirovno pogodbo, na katero je Sovjetska zveza v glavnem že pristala, je meseca januarja zavrgla z izgovorom, da ne jamči dovolj za demokratično obnovo Avstrije. Od takrat dalje se Sovjetska zveza izogiba rešitvi avstrijskega vprašanja ter noče o kakih konferenci glede tega vprašanja nič slišati. Zanimivo bo, kaj bo odgovorila na zgoraj omenjeno noto avstrijske vlade, ki je pripravljena sprejeti pogoje prvotne mirovne pogodbe ter plačati Sovjetski zvezi vojno odškodnino v znesku 150 milijonov dolarjev, samo da bi se rešila okupacijskega režima ter dosegla svojo popolno neodvisnost.

Višinski predlaga razorožitev

Sovjetski zastopnik pri ZN Višinski je v ponedeljek preteklega tedna odgovoril na glavni skupščini ZN na govor ameriškega zunanjega ministra Dullesa ter predložil obenem nov načrt za preprečevanje atomskih in vodikove bombe in za splošno razorožitev.

V svojem govoru je označil Višinski atlantski pakt za napadalen, pokazal je nevarnost, ki bi jo predstavljala oborožena Nemčija, ter poudaril glede korejske mirovne konference, da Sovjetska zveza ne bo sprejela odločbe glede držav, ki naj bi se udeležile te konference. Predlagal je, naj se vključijo med udeležence mirovne konference tudi Indija in nekatere druge azijske države (Pakistan, Burma in Indonezija). Naj omenimo, da so se Združene države v tej zadevi že nekoliko vdale s tem, da so predlagale, da bi o udeležbi nevtralnih držav sklepali na mirovni konferenci.

Ob koncu svojega govora je predložil Višinski nov načrt o splošni razorožitvi, načrt, ki pa v resnici ni nov, ker vsebuje bistveno iste zahteve, ki jih Sovjetska zveza spravlja že šest let od časa do časa zopet in zopet na dan.

Ta razorožitveni načrt obsega sledeče zahteve:

1. Takojšnja in brezpogojna prepoved atomskih in vodikove bombe s strani Varnostnega sveta.

2. Zmanjšanje oboroženih sil s strani petih velesil v teku enega leta na tretjino sedanjega stanja. V dosegu tega namena bi se moral Varnostni svet sestati v kratkem času ter razpravljati o zmanjšanju oborožitve vseh držav.

3. Varnostni svet bi moral izdati ukrepe za uničenje vojaških oporišč na tujih področjih ter priznati, da je tako uničenje važen prispevek za ohranitev miru in trajne varnosti. (Po Višinskijevih izjavah imajo Združene države 49 letalskih oporišč v 27 tujih državah).

4. Ustaviti bi bilo treba vsako propagando, ki vzbuja nasprotstva

»Katoliški glas« v vsako slovensko družino!

in sovraštvo in ki nasprotuje načelom in ciljem ZN.

Kakor rečeno se ti novi sovjetski predlogi bistveno ne razločujejo od prejšnjih. Razlika med sovjetskim in zapadnim pojmovanjem razorožitve pa je v tem, da zahteva Sovjetska zveza takojšnje uničenje vsega atomskega orožja in šele potem naj bi se sklepalo o ustanovitvi nadzorstvene komisije. Združene države in ostale zapadne države pa vztrajajo na tem, da je treba najprej ustvariti nadzorstveno komisijo, ki naj bi imela prost dostop v vse države ter pravico nadzorstva nad vsemi atomskimi napravami, in šele nato naj bi se uničilo vse atomsko orožje. Jasno je, da zapadne države sovjetskega predloga ne morejo sprejeti. Ne morejo namreč uničiti svojih atomskih bomb, ne da bi mogli nadzirati, ali stori isto tudi Sovjetska zveza. Poleg tega so atomske bombe edino sredstvo, s katerim držijo zapadne sile Sovjetsko zvezo v šahu, kajti vsa ostala zapadna oborožitev je še daleč za oborožitvijo Sovjetske zveze in njenih podložnih držav.

Iz tega razloga je tudi predlog Sovjetske zveze, ki predvideva skrajšitev vseh sedanjih vojaških sil na eno tretjino, za zapadne velesile nesprejemljiv.

Jugoslavija zavrnila plebiscit

Po zadnjih poročilih je jugoslovanska vlada zavrnila zahtevo italijanske vlade glede plebiscita, ki naj bi odločil o bodoči pripadnosti Svobodnega tržaškega ozemlja. Kot razlog svojega koraka navaja jugoslovanska vlada narodne spremembe, ki jih je fašizem zakrivil na tržaških tleh v dvajsetih letih svojega obstoja.

Vera in naš čas

PRIOHDNO NEDELJO 4. OKTOBRA OB 9.30 BO PRI RADIJSKI ODDAJI »VERA IN NAŠ ČAS« GOVORIL DR. LOJZE ŠKERL, PROFESOR TRZASKEGA SEMENŠČA, O CERKVI. — VERNIKI, POSLUŠAJTE ODDAJO »VERA IN NAŠ ČAS«.

Devetnajsta nedelja po binkošti

Iz svetega evangelija po Mateju

Tisti čas je Jezus povedal to pri-liko: »Nebeško kraljestvo je podobno kralju, ki je napravil svatbo svojemu sinu. In poslal je svoje služabnike, klicati povabljenega na svatbo, pa niso hoteli priti. Poslal je spet druge služabnike z naročilom: 'Povejte povabljenim: Glejte, svoj obed sem pripravil; moji volji in pitana žival je zaklana in vse je pripravljeno; pridite na svatbo!' Ti pa se niso zmenili in so odšli: eden na svojo pristavo, drugi po svoji kupčiji, ostali pa so zgrabili njegove služabnike, jih zasramovali ter pobili. Ko je kralj to zvedel, se je razsrdil, poslal svoje vojake, pokončil one ubijalce in njih mesto požgal. Potem reče svojim služabnikom: 'Svatba je pripravljena, a povabljeni je niso bili vredni. Pojdite torej na razpotja in povabite na svatbo, katerekoli najdete.' In njegovi služabniki so šli na pota in zbrali vse, katere so našli, hudobne in dobre, in svatovska dvorana se je napolnila z gosti. Ko je pa prišel kralj goste pogledat, je videl tam človeka, ki ni imel svatovskega oblačila. Rekel mu je: 'Priatelj, kako si prišel semkaj, ko nimaš svatovskega oblačila?' On pa je molčal. Tedaj je kralj velel strežnikom: 'Zvezite mu noge in roke in ga vrzite ven v temo; tam bo jok in škripanje z zobmi. Zakaj mnogo je poklicanih, ali malo izvoljenih.'«

*

»Nebeško kraljestvo je podobno kralju, ki je pripravil svatbo svojemu sinu.« Svatba je sv. Cerkev. Ta se sme po pravici primerjati svatbi po obilici svojega bogastva: našemu umu nudi resnico, polno, nezmisljivo resnico v evangeliju in v svojem nauku; našemu srečju lepoto, neizčrpno bogastvo lepote. Predvsem polnost Kristusove osebnosti, apostolov in svetnikov; dalje lepoto in harmonijo krščanskih resnic samih na sebi; končno lepoto krščanske liturgije, maše, obredov, molitev, pesmi, svetišč, spomenikov... Kaj je lepega, da bi Cerkev ne imela? — In še nekaj: človeku nudi Cerkev tudi bogastvo dobrote: po smrti večno zveličanje, tukaj pa mir z Bogom in ljudmi, ljubezen in usmiljenje, tudi napredek in kulturo.

Na kateri svatbi dobiš tolike in

takšne dobrine kakor v sv. katoliški Cerkvi?

»In poslal je svoje služabnike klicati povabljenega.« Služabniki, to so pač škofje in duhovniki. Ti vabijo in kličejo ljudi v Cerkev v razgovorih, pridigah, po časopisih, po radiu... In ljudje?

Eni gredo brezbrizno mimo; imajo zabave, ples, kino, imajo ženske in vino. Ti se torej za vabilo še zmenijo ne.

Drugi gredo po kupčiji; se ustavi-jo za hip, prislusnejo, pa začno računati, kdo da več, kje je večji dobiček. V cerkvi? Tam se ne služi. Pri pridigi? Nič ne nese. Spoved? Sama izguba. Obhajilo? Tam ni kruha. Molitev? Delo, delo, ne molitev! Zapovedi? Za prismojene ljudi. Duša? Saj je najbrž nimamo, zato skrbimo raje za telo, katero vidimo in čutimo. To so trgovske, dobičarske duše, ki imajo smisel le za to, kar nese, kar se pojče. Kraljestvo božje pa res malo nese.

A so še tretji. Evangelij pravi, »da so ostali zgrabili njegove služabnike, jih zasramovali ter pobili.« Tudi taki so na svetu. Take poslušalce je imel apostol Pavel v Mali Aziji. Poslušali so ga, potem pa se z njim prepirali in ga končno kamnili ter pustili na pol mrtvega. Isti se ponavlja danes dobesedno. Služabniki božji učijo, kličejo, vabijo brez groženj, toliko bolj brez nasilja. Toda dvigajo se proti njim zorniki, jih sramotijo, pretepajo, izganjajo, obsojajo in tudi pobijajo. Kaj so služabniki božji storili? Samo klicali in vabili so ljudi v kraljestvo božje raz prižnico, v razgovor, v časopis. Svojo dolžnost so izpolnili.

Ti ne maraš na svatbo? Pojdi, saj ceste so široke! Ti ne ugaja vabilo, ki si ga dobil, časopis, ki se prodaja na cerkvenih vratih? Pusti ga ali vrzi v koš. Ti preseda pridiga? Ostanj doma in beri roman. Toda eno ti rečem: Nikar ne delaj nasilja tistim, ki te vabijo v božje kraljestvo. Pomni, kaj je dejal Kristus: »Kralj se je razsrdil, poslal svoje vojake, pokončil one ubijalce in njih mesto požgal.« Glej, da se tudi s tabo ne zgodi tako.

Kako drugače je bilo z onimi, ki so sprejeli vabilo. Postali so deležni vsega bogastva božje svatbe. Da bi bil tudi ti med temi.

ski resnici, naj pripravijo kaka velika Marijina slava prihodnje leto v raznih Marijinih svetiščih in zlasti romanja v Lurd, kjer je Marija sama potrdila Bernardki resnico o svojem brezmadežnem spočetju. Končno spodbuja sv. oče na poseben način Rimljane, naj bodo v zgled ostalemu svetu v čiščenju Marije Device.

*

Kaj bomo naredili mi Slovenci prihodnje Marijino leto? Prav je, da že sedaj na to mislimo. Prvo, kar se nam zdi primerno

je, da prihodnji mesec maj posvetimo šmarnice predvsem premišljevanju tega edinstvenega Marijinega privilegija. Koli- kor nam je znano, pripravljajo msgr. Gregor- v v Gorici posebne šmarnice o Mariji Brezmadežni. Dalje bi marijansko leto ne smelo mimo nas brez kakšnega našega skup- nega velikega Marijinega slavlja. V pre- teklih letih smo videli že take velike skupne verske manifestacije, ki so pustile najlepši vtis. Prihodnje leto moramo pri- praviti Mariji nekaj še lepšega in večjega.

Dekan Pavlin Bitnar - sedemdesetletnik

V ponedeljek 5. oktobra bo dopolnil 70 let preč. g. Pavlin Bitnar, dekan in mestni župnik črnomeljski, ki živi sedaj v kon- ventu križniškega reda v Lani na Tirol- skem. Bilo bi popolnoma pogrešeno, če bi se mi svobodni Slovenci tega moža ob nje- govem življenjskem jubileju ne spomnili, saj je nekaj desetletij zgodovine Bele- krajine tesno povezanih z njegovim ime- nom. Doma v Sloveniji bo ostal večini ju- bilej g. dekana nepoznan, ker je pač on eden tistih, ki sedanjim brezbožnim mo- gotcem, ki tam vladajo, niso všeč.

Dekan Pavlin Bitnar je zagledal luč sveta 5. oktobra 1883 v Opavi na Češkem in je kot mlad klerik križniškega reda pri- šel z nekaterimi drugimi sorojaki — Čehi v ljubljansko Križanke, kjer so takrat ob- navljali redovno provinco za Slovenijo. Po bogoslovni študijah, ki jih je dovršil v Brixnu in Ljubljani, je deloval v raznih belokranjskih župnijah. V letu 1923 je bil imenovan za mestnega župnika v Črnom- lju in nekaj let pozneje tudi za dekana belokranjske dekanije. Tam je plodnosno deloval vse do leta 1943, ko se je umaknil pred navalom Titovih komunistov, katerim pa je na poti padel v roke, in mu niso prizanesli z zaničevanjem. Toda še enkrat je moral vzeti v roke kelih trpljenja v maju 1945, ko je odšel bolehen z mnogimi drugimi peš čez Karavanke v Celovec in od tam v taborišče Treviso, odkoder je končno prišel v konvent križniškega reda v Lani.

Čeprav g. dekan ni rojen Slovenec, je vendar našel v Sloveniji drugo domovino in postal tam pravi Slovenec. Naš narod nima veliko mož, ki bi se bili toliko žrtvovali za blagor izročenege jim ljudstva, kot se je ravno g. dekan za svoje drage Belokranjce. Če bi hoteli samo nekoliko natančneje opisati njegovo delovanje, bi bi- lo to v člankih nemogoče, morali bi pisati knjigo, ki bi pa ne bila majhna. Kot du- hovnik je bil vedno vzor svojim duhov- nim sobratom, ki so gledali nanj z visokim spoštovanjem. V zavesti visokega duhovni- kega poslanstva je bil strog, posebno do samega sebe, in resen, vendar pa zmeraj z vsakim prijazen in naravnost čudovito gostoljuben ter srčno dober, res prava, živa podoba svojega božjega Učenika. Svojemu belokranjskemu ljudstvu je pa pomagal tudi na gospodarskem polju kot njegov politični zastopnik. Vedno je bil vsem vse; Bogu najzvestejši služabnik, ljudstvu pa najboljši vodnik k Bogu. Kakor je bil ved- no tesno povezan z njemu izročnim ljud- stvom, s katerim se je veselil v srečnih dneh in kateremu je pomagal nositi križ trpljenja, tako tudi sedaj svojih dragih Belokranjcev ni pozabil. Le Bog vsemogoč- ni ve koliko je g. dekan v teh letih pre- molil za trpečo slovensko ljudstvo, da bi mu bili dnevi trpljenja skrajšani.

Res iz sreča želimo g. dekantu še mnogo srečnih let, predvsem pač, da bi se mogel kmalu vrniti med slovensko ljudstvo, ki bi ga še tako zelo potrebovalo.

Iz življenja Cerkve

Delo „osvoboditeljev“ v Vietnamu

Šele sedaj so prišla poročila o strahotnem pokolju kristjanov v župniji CaoMai po vietnamskih komunistih. Kristjani so se zabarikadirali v cerkev, toda komunisti so zaradi velike nadmoči vdrl v cerkev in klali vse križem. Daleč okrog nesrečnega kraja zaudarja po ožganem človeškem me- su. 180 kristjanov, mož, žen in otrok je tako našlo smrt v plamenih cerkve CaoMai.

Priznanje katoliški Cerkvi

Znani ameriški pisatelj črnce Franklin Nichols je na neki konferenci v New Yorku izjavil: Katoliška Cerkev se je od vseh svojih početkov posvetila varstvu dostojan- stva vseh ljudi brez izjeme. Ona je vedno poudarjala kot svojo osnovno dolžnost, o- hranjevati bratstvo vseh ljudi, ki so sinovi Boga Očeta. Napredek, ki se kaže v sode- lovanju različnih ras, je bistveno delo ka- toliške Cerkve. V tem pogledu ni nobene- ga dvoma, kajti katoliška Cerkev je vedno v prvi vrsti v borbi za to, da se dajo tudi črncem vse pravice.

Nagrada za verski film

Mednarodni katoliški urad za kino je so- glasno izročil prvo nagrado španskemu fil- mu: La guerra de Dios, ki je bil pred- vajan na beneškem filmskem festivalu. Film je dobil prvo nagrado v natečaju, ki so se ga udeležile različne narodnosti z 20 filmi.

Papež poziva k zmernosti v potrošnji vina, a poveljuje poduhovljeno in hranilno vrednost trte in vina

V okviru sedanje Mednarodne kmetijske razstave v Rimu se vršijo tudi mnogi med- narodni kongresi in zborovanja kmetijskih strokovnjakov in znanstvenikov. Tako se je vršil sredi septembra mednarodni vinarski kongres, katerega so se udeležili strokov- njaki iz vseh vidnejših držav (24), kjer sadijo trte. Prisotni so bili zastopniki iz Turčije, Grčije, Jugoslavije, Francije, Portu- galske, Španije, Švice, Avstrije in drugih ter seveda največ iz Italije. Na dnevnem redu kongresa so bila v razpravi vsa naj- važnejša vprašanja, ki se tičejo vinogra- dništva in kletarstva, pa tudi trgovine in potrošnje vina. O razpravah bo izšla pose- bna knjiga.

V sredo, dne 16. septembra, so bili ude- leženci kongresa sprejeti v posebni av-

dienci pri papežu v Castel Gandolfu, kjer je sv. oče držal kongresistom v francoščini naslednji govor:

»Najnovejše statistike kažejo, da v neka- terih pokrajinah proizvodnja vina za mno- go prekaša potrošnjo in možnost izvoza. Kljub temu pa bi bilo nedopustno, če bi obramba materijelnih koristi v eni ali dru- gi obliki povzročila čezmerno individualno potrošnjo vina in s tem alkohola. Dobro vemo, da večji del zavzetega alkohola ne iz- vira iz vina, a kako naj gledamo brezbrizno na strahotne duševne in telesne posledice alkoholizma? Kar mi pravimo, in to je naša dolžnost, ne sme spraviti na slab glas panogo, s katero se pečate.«

»Vino samo na sebi je izvrstna stvar. Brez naštevavanja ljudskih pregovorov, ki jih sv. pismo večkrat navaja kot načela, bodisi da hvali vino ali kako čezmerno uživanje, se spominja vsak kristijan, da se je prvi čudež Božjega Učitelja izvršil na ženitnini v Kani s spremembo obilne količine vode v iz- borno vino. Gotovo so lahko resni vzroki, da se nekdo odpove pitju vina, kot osebna previdnost, ljubezen do bližnjega, zadošče- nje za svoje ali tuje grehe. Iz tega vidika so mnogi doprinesli in še doprinašajo ve- like žrtve. A ni manj upravičeno, da se na najbolj znanstven način postavi v pravo luč izredne hranilne in zdravilne lastnosti vina.

»Smo prepričani, da z vašim delom na- pravite veliko uslugo človeštvu, ker boste istočasno pripomogli določiti mero in pou- darili, da kdor pije več, vino zlorablja.

»Nočemo zaključiti ne da bi dvignili na- šo misel na versko skrivnost, v kateri vidi katoliška vera največji dokaz božje lju- bezni do ljudi: daritev sv. maše. Že 2000 let zajemajo rodovi kristjanov v zakra- mentu kruha in vina hrano za svoje duhov- no življenje. Celó človeško življenje dobi iz posvetitve verski smisel.

»Iz tega vidika - je zaključil Pij XII. - smo hoteli to vsaj na kratko omeniti pred vami, ker smo prepričani, da ni popolno- ma postransko, če se izvaja neki poklic, ki ima gotove odnose z najvišjimi skrivnost- mi.«

Zobozdravnik

Dr. STANISLAV PAVLICA

se je preselil v via Rittmeyer štev. 13 in sprejema od 9 - 13 in 17 - 19

Telef. št. 31813 TRST Telef. št. 31813

Izredno redovno slavlje med Slovenci v Rimu

Na Marijin praznik 8. septembra je sto- pilo v red slovenskih šolskih sester sv. Franciška 7 slovenskih deklet, od katerih so bile 4 iz slovenske Koroske, 1 iz Go- renjske in dve iz drugih krajev Slovenije. Istočasno je pet sester tega reda položilo večne zaobljube. Tudi od teh so bile 4 po rodu Koroske. Obnovilo je pa svoje redovne obljube 6 redovnic.

Redovna hiša v malem mestecu Grotti Ferrati, nedaleč od Rima, je bila vsa praznično okrašena. Od vseh strani so hi- teli tja povabljeni gostje in sorodniki kan- didatkinj. Nekatere so bile brez svojih dra- gih. Ti niso smeli iz domovine. Naj bo ta njihova žrtev darovana Bogu za to, da skrajša temne dni, ki vladajo v domovini.

Ob 8. uri je pristopil k oltarju zavodske kapele nadškof dr. Alojzij Fogar in ob asistenci daroval slovesno sv. mašo. V pri- digi se je spominjal slavlja tega dne in poudarjal pomen redovnega življenja v da- najšem zmaterijaliziranim svetu. Med sv. mašo je 5 redovnic položilo večne zaob- ljube. Kot spomin na to so prejete na redovno pokrivalo trnje venec. Trnje je simbol trpljenja. Kakor je moral trpeti

Zadnja »Demokracija« obljublja na- daljevanje polemike. Mi pa že naprej povemo, da ne bomo odgovarjali. Za nas je pravda končana v Martičev prid.

sam božji Sin Kristus in njegova prečista Mati Devica Marija, tako je tudi nam vsem trnje in trpljenje dano na pot v življenje. Kdor ga bo vdano prenašal, se bo v njem očistil in dosegel svoj življenjski namen: zveličanje.

Po sv. maši je vodil obred preobleke sed- mih kandidatkinj franciškski definitor p. Hugo Bren. V svojem govoru je v izkle- snih, njemu lastnih besedah poudarjal lepoto redovniškega poklica.

Sedem slovenskih deklet, sedem cvetov slovenske zemlje, so prihajale nato druga za drugo pred oltar, vse oblečene kot ne- veste. V beli dolgi obleki z belim pajčola- nom in nevestinim vencem, s soncem in srečo v očeh. Samo črn pajčolan, ki so ga imele okrog vratu, jih je spominjal, da za- puščajo ta svet, poln zmede in zablod, in da bodo vsak čas reklo svoj: hočem! Ze- ninu, ki ni od tega sveta.

V osemndnevnih duhovnih vajah, ki jih je vodil preč. g. Anton Iskra, so se pri- pravljale na ta veliki dan. Zato so danes tako zbrane, srečne in vesele. Obred se nadaljuje: Simbolično jim pristrizžejo lase, vzamejo nevestin venec z glave in beli pajčolan. Blagoslovijo redovne obleke. »Sle- ci starega človeka,« moli duhovnik pred oltarjem... Neveste odhajajo v zakristijo. Se kratek hip in umaknile se bodo svetu in svoja mlada leta posvetile Bogu za vselej. Že se vračajo in jih ni skoro prepoznati. Vse so oblečene v redovne obleke, le da imajo na glavi samo belo pokrivalo brez črnega pajčolana, kot ga imajo druge re- dovnice tega reda.

Kristusove neveste so oblekle novega člo- veka. Že izpolnjujejo obljubo, ki so jo dale, živeti zanj v čistosti, ubožstvu in po- korščini.

Po duhovnikovih rokah dobe zato med obrednimi molitvami še redovni beli pas, ki jih spominja na obljubo čistosti, vence, pajčolan, redovna pravila in križ, ki je naša podoba. Z njim moramo skozi življe- nje. Z njim v večnost po plačilo.

Potem pride še zadnje: Zapustile so svet. Nanj jih ne sme nič več vezati, niti ime. Zato padajo v zbrano tišino še zadnje du- hovniške besede: »Odslej se ne boš nič več imenovala Rozika, marveč ti bo ime sestra Bergmana, itd.« Z zahvalno pesmijo je bila cerkvena slovesnost končana. Slavlje so še posebej povečali s svojo prisotnostjo prevzvišeni nadškof dr. Alojzij Fogar, je- zuitski asistent za slovanske narode p. Pre- šeren, franciškski definitor p. Hugo Bren, župnik iz Grotte Ferrate, generalna predstojnica reda slovenskih šolskih sester častita mati Terezija Hanželič in redovne provincialne prednice ter sestre, predstavi- nik Slovenskega socialnega odbora dr. Robič in številni drugi gostje.

Izvenckveno praznovanje pa se je zara- di prisrčnosti in veselja vseh razvilo v pra- vo domače slovensko slavlje.

Naslednji dan so bili skoro vsi navzoči sprejeti pri sv. oltarju, kjer so prejeli nje- gov apostolski blagoslov.

Ko poročamo o tem dogodku, iskreno čestitamo tudi v našem imenu kandidatki- njam k izberi njihovega poklica, posebej pa generalni prednici slovenskih šolskih sester, častiti materi Tereziji Hanželič, k tako bogatemu povečanju reda in to v dneš- ko vsepovsod vlada malodušje, nevera in greh. Prosimo Boga, da blagoslovi ta mlada slovenska življenja, ki so se njemu posve- tila!

Leto 1954 - Marijansko leto

V nedeljo dne 27. septembra je vati- kan- sko glasilo »Osservatore Romano« prineslo encikliko sv. očeta Pija XII., s katero sv. oče razglasa leto 1954 kot marijansko leto zaradi praznovanja prve stoletnice, odkar je bila proglašena verska resnica o Mariji- nem brezmadežnem spočetju.

V tej encikliki govori sv. oče najprej o vzvišeni resnici Marijinega brezmadežnega spočetja. Znova spominja krščanski svet na ona mesta v sv. pismu, iz katerih je razvi- dna ta velika odlika Marijina. Na stolni nauk sv. Cerkve, ki je vedno verovala, da je bila Marija brez madeža izvirnega greha spočeta v prvem trenutku svojega bivanja, o čemer nam najbolje priča ravno praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, ki je izmed najstarejših Marijinih prazni- kov v sv. Cerkvi in ga praznujejo ne samo katoličani nego prav tako tudi vzhodni lo- čeni kristjani. Z naukom sv. pisma in z izročilom sv. Cerkve se ujemajo največji katoliški bogoslovni učenjaki in razlagalci sv. pisma, ki so resnico o Marijinem brez- madežnem spočetju tako globoko utemeljili in podprli z raznimi teološkimi dokazi. Zadnja posledica tega nauka pa je verska resnica o Marijinem vnebovstetju. Vse to sv. oče še enkrat na kratko prikljče v spo- min zato, da bi nam ta verska resnica v prihodnjem letu tem bolj živo stopila pred oči kot logična posledica božjega razodetega nauka v sv. pismu, cerkvenega izročila in nauka bogoslovcev. Zlasti želi sv. oče, naj bo ta resnica živa v zavesti duhovnikov, ki naj o njej v prihodnjem letu veliko govorijo svojim vernikom, da bodo ti o njej ne samo poučeni, temveč da bo ta res- nica zanje in ves svet začetek spreobrne- nja in novega življenja.

Tu preide sv. oče k drugemu delu enci- klike, ki je pritrčen poziv Pija XII. na vse verne kristjane, naj svojo božjo Mater časti- jo predvsem tako, da jo bodo skušali v življenju posnemati. »Saj pobožnost, ki ni prazna beseda, nas mora vse, vsakega po stanu in razmerah primerno siliti k temu, da si pridobimo čednosti.« Današnji svet pa se je od čednosti tako močno oddaljil zato, ker je zapustil Kristusa, ki je studenec žive vode, ter si izkopal kapnice, razpo- kane kapnice, ki ne morejo držati vode. (Jer. 2,13). Materializem je zajel ljudi, toži sv. oče, in pa verska brezbriznost. Ponekod je še hujše, saj si mnogi z vsemi sredstvi prizadevajo, da bi iz src ljudi izru- vali vero v Boga. To pa ima pogubne po- sledice, ker se z vero v Boga zruši temelj, na katerem stoji moralni red. Vsled tega nastaja anarhija, upori, revolucije in sama avtoriteta državne oblasti nima več veljave.

Kdo naj proti takemu zlu pomaga? Go- tovo, da lahko dajo svojo pomoč tudi oni, ki vodijo države. Toda to je premalo. Po- moč mora priti z višjega kraja. Izbolšanje smemo upati le, če bo znova povsod vz- cvetelo krščansko življenje. K temu nas vz- podbuja ravno Marija Devica.

»Vsled tega«, nadaljuje sv. oče »vabimo vas vse, častiti bratje, (to je škofje vsega sveta), da v moči službe, ki jo opravljate, povabite vernike, ki so zaupani vaši službi, da praznujejo marijansko leto, ki ga progla- šamo, in ki naj se obhaja po vsem svetu, od prihodnjega meseca decembra do decembra prihodnjega leta ob priliki, ko poteka prvo stoletje, odkar je bila proglašena resnica o Marijinem brezmadežnem spočetju. Nato daje sv. oče nekaj navodil, kako naj škofje in duhovniki poučujejo ljudstvo o tej ver-

Nedeljsko zmagoslavje slovenske pesmi in besede v Štandrežu

Ko smo se preteklo nedeljo vračali iz Štandreža domov, je bila sodbna udeležencev soglasna, da je bil štandreški tabor dobro pripravljen, izborni izvajani in je zato tudi izpolnil pričakovanje udeležencev. Slovenska beseda, peta in recitirana, je doživela res svoj praznik, kot ga ne doživi prav pogosto.

Pevski zbori, igralska skupina, recitatorji, govorniki, vsi so nam dali občutek, kako lepa, bogata in silna je slovenska beseda, ki jo je ustvaril slovenski človek in jo na teh najbolj zapadnih tleh ohranil nepokvarjeno do danes, jo očeval pred tolikimi sovražniki; zato jo hoče ohraniti in čuvati še naprej, novim rodovom, vsem njenim sovražnikom nakljub.

Tako je bilo preteklo nedeljo v Štandrežu, da se je razveselilo srce vsakega poštenega človeka. Saj se je še nebo hotelo poveseliti z nami in nam je poslalo vreme, kot bi ga zaman pričakovali v tem letnem času. Je pa lahko žal vsem, ki niso prišli v nedeljo v Štandrež! Takega srčnega veselja človek ne užije vsake kvatre, posebno pri nas ne.

Ves program je bil smotrno urejen tako, da so se prepletali zbori z recitacijami. Zbori so zopet bili načrtno zbrani v tri skupine: krasko, briško in goriško (mesto in okolica). Pred nastopom vsake skupine je bila recitacija zelo posrečenih pesmi Ljubke Šorlijeve, ki so dale ton nastopu skupine. Goriška pesnica je s temi pesmimi pokazala, da smo dobili v njej Primorci glasnico lepote naše zemlje, bolečin naše preteklosti, želja naše sedanjosti. Zato je njena beseda spadala v okvir celotne prireditve kot zvonček k maši.

Uvodne besede je imel dr. Kaen. Poudaril je pomen prireditve, nato pa je nadaljeval: »Ob priliki evharističnega kongresa pred letom dni je tu v Štandrežu prvič

poletela v javnost misel o Katol. domu. Danes je ta misel postala stvarnost.«

Odobravanje ljudstva ob teh besedah nam priča, da postaja Kat. dom vedno bolj last vseh naših ljudi, ki so za Dom že veliko žrtvovali in bodo gotovo še naprej, dokler ne postane res tak, kot si ga želimo. Za dr. Kacinom je stopil na oder prof. Jože Peterlin, ki je prinesel pozdrav bratov Tržačanov. Pozdravil je v imenu tržaških Slovencev, saj čutimo danes vsi zamejski Slovenci, da tvorimo bolj kot kdaj prej narodno enoto, ko preživljamo vsi približno enake težave.

Po obeh pozdravnih govorih se je začel pevski del programa, ki je obsegal nastop kraških zborov: Jamlje in Dobrdo; briških: Števerjan in Pevma; goriških: Rupa, Podgora in Gorica. Vsak zbor je zapel dve pesmi. Z malimi izjemami so bile to pesmi naših priznanih komponistov. Nimamo namena ocenjevati nastopa pevskih zborov *

Pogled na goriški grad

S potezo ostro je v neba modrino začrtal pozni mrak gradu obrise, da veličasten in mogočen zdi se. Temotna luč se sveži skozi lino.

Pod grajskim zidom se cipresa dviga. Kot stražnik zvest stoji in se ne gane. Motri vrvenje mesta in meščane, kot da le-to s podobami je knjiga.

Kaj vse so listi v njej že pokazali, ko jih obračal je vihar stoletij! In še se boj za pravdo v njih zrcali.

Raz Travniki čudi se Ignacij sveti: Še vedno v vrstah, Gradniki, Kobali? Ne bo li konca tej turobni četi?

Ljubka Šorli

Malo zgodovine ob obletnici koroškega plebiscita

Ob pol štirih zjutraj dne 2. majnika 1919 so zgrmili nemški topovi na Koroškem. Pričela se je nemška ofenziva pod poveljstvom Hülgertha. Nemci so razpolagali z 71 topovi, slovenske čete samo s 56timi. Kmalu se je videlo, da slov. čete nemški ofenzivi ne bodo kos. Začele so se umikati na celi črti. Dne 7. majnika je bil boj končan s popolno nemško zmago. Dne 7. majnika ni bilo nobenega oboroženega slovenskega vojaka več na Koroškem. V Velikovecu pa še danes priča o nemški zmagi dne 2. majnika v naslednjih dneh »2. Mai Strasse (Cesta 2. majnika)«.

Ravno tri tedne pozneje se je začela jugoslovanska ofenziva.

Dne 28. majnika ob štirih zjutraj se je začelo. Poveljnik jugoslovanskih čet je bil general Krsta Smiljanič. Dva druga poveljnika sta bila polkovnik Milenković in general Majster.

Nemci so bili na napad dobro pripravljene. Tudi jim ni manjkalo poguma. V Mežiški dolini nad Črno so napad odbili. A jugoslovanski premoči se niso mogli ustavljati. Jugoslovanske čete so prebile fronto na več krajih. Preko Železne Kaple je napredovala jugoslov. brigada. Proti Dravi pri Dravogradu so napredovale čete polkovnika Milenkoviča. S Košenjaka je vdril v Labudsko dolino s svojimi četami general Majster. Zvezel je St. Pavel, St. Andraž v Labudski dolini in se nato obrnil proti Grebinju in Velikovecu. Dne 3. junija so jugoslov. čete vkorakale v Velikovec. Naslednji dan, 4. junija zvečer, je bil boj končan. Bilo je sklenjeno premirje. Še 5. junija zjutraj je Jugoslovanom branil poročnik Steinacher. Strigelja je s topovi. Tedaj je dobil od Hülgertha pismo povelje, naj ustavi ogenj in se umakne proti St. Vidu ob Glini, ker je nadaljni odpor brez pomena.

Dne 6. junija 1919 so jugoslov. čete vkorakale v Celovec. Reinhardtstein piše: »Od treh strani so korakali Slovani proti Celovcu. Na čelu svojih čet je vkorakal redoljubni in pravični polkovnik Milenković v mesto, pešci, topništvo s svojimi gorskimi topovi, ki so imeli že pet let vojske za seboj, konjenika. Na Zmajenem trgu (Novi trg) so taborile rjave postave Maken-doncev.«

Celovška kotlina je bila zasedena, jugoslov. zmaga je bila popolna. Kljub temu je Wilson zahteval plebiscit.

In plebiscit se je vršil dne 10. okt. 1920. Zakaj so Nemci zmagali pri plebiscitu? Razmerje glasov je bilo: 15.279 za Jugoslavijo; 22.025 za Avstrijo. Ni dvoma, da je največ pripomogla do nemške zmage pri plebiscitu 10. okt. 1920: nemška šola. Ta je bila 50 let prej Slovincem na Koroškem

vsiljena. Vsi protesti proti nemški šoli so bili brezuspešni. Pretežna večina glasovalcev 10. okt. 1920 je šla skozi nemško šolo. Ta šola je skozi 50 let pred glasovanjem

Več slovenskih vitaminov

Kadarkoli se mučim s tistimi slovenskimi otroki, ki svojega materinskega jezika ne obvladajo, mi prihaja na misel zgled neke posebne tržaške družine, ki bi jo rad postavil za zgled v nekem drugem redu marsikaterim slovenskim staršem.

Omenjeno družino iz tržaškega centra sestavljajo oče, mati, sedemnajstletni sin in en stric. Ta stric, očetov brat, je nekoč nekje nekaj bral o važnosti vitaminov za rastoči organizem. Svoje odkritje je brž povedal bratu in vsakini. Enodušen sklep: fantu, namreč sinu ali nečaku, je treba nujno reformirati prehrano: vitamine, vitamine! Verjetno mladenič tudi prej ni bil čisto brez njih. Kako jabolko in oranžje menda že kdaj pojedel, drugače bi ne bil pri sedemnajstem letu tak hrust, kakor dejanski je. Toda po novem stričevem razodetju si je mamica izprašala vest, obžaljujoč svojo »nemarnost in nemodernost«, kupila brž nove, znanstvene kuharske bukve in dolge večere iz njih študirala moderna navodila za hranitev doraščajočih otrok. Stari so ostali pri starem: dunajski zrezki, goveje ali kurje juhe, suhe testenine po bolonjsko (pasta asciutta alla bolognese), kuhano kisló zelje s kako lombarško ali krajnsko klobaso, hrenovke z gorčico, kuhani kompoti in podobne reči so se vrstile na njih jedilnem listu, kakor vedno prej. Mlademu mlajencu pa so odredili strogo »znanstveno« dieto: zjutraj na teče kilogram česenj ali grozdja ali oranž (kakor nanese sezona); opoldne nič več juhe, da se želodec ne razširi, niti testenin, da fant ne postane preveč zamasten, ampak rižot s surovo gnatjo ali salamo ter mešano solato iz paradiznikov, kumaric, endivje ali radiča in vse to bogato obloženo z oljčnim oljem in citronovim sokom; za popoldnansko malico nič več tort ali čokolade, marveč ržen kruh v medu in presnem maslu in zraven pasteurizirano mleko ali pa yogourth. Tudi večerja se odtlej sestavlja po pravilu vitaminov.

Toda mladenič se je kmalu uprl tej vizolaciji svoje prehrane. Hotel je jesti kakor starši in stric — ne zaradi drugačne hrane, ampak zaradi enotnosti z omizjem. Ni mu šlo v glavo, da bi moral biti nekaj posebnega. Zopet so se vsi trije odrasli sestali in posvetovali. Enodušen sklep se je glasil: Vsi bomo jedli vitaminsko hrano,

s stališča njih umetniške dovršenosti. Hočemo poudariti le dejstvo, da so vsi zbori peli dobro ter jim gre vsekakor priznanje za trud in prijeten užitek, ki so nam ga nudili.

Po kratkem odmoru je sledila vesela enodejanka A. P. Čehova »Medveda«. Sprva se je zdelo, da pri tako resnem pevskem programu ni prav na mestu veseligr. Toda pokazalo se je, da je bila tudi ta posrečeno izbrana in še bolj podana. V igri nastopajo le tri osebe: vdova posestnica Ivanovna Popova (Polona - M. S.), posestnik Gregorij (Tona - V. P.) ter služabnik Luka (M. K.). Zato sloni vsa teža igre na teh treh, na njih značajih in dialogu. Priznati moramo, da so vsi trije odlično igrali. Besedni izraz in kretanja, nastop in poudarek, vse je bilo na mestu. Zato se je občinstvo res iz srca smejalo žalostni vdovi in za ženska srca nepristopnemu posestniku, ko si končno premagana priznata, da se imata rada. V mehkem jesenskem večeru je bila idila na odru prijeten oddih vsem.

Za zaključek so združeni zbori zapeli Bajukovo »Meglica« in pa »Moj očka ima konjča dva«. Ti dve pesmi sta bili kakor pri streljanju z možnarji zadnja salva. Fantje, ki so ves čas pametno streljali, se hočejo ob koncu postaviti in sprožijo z vsemi možnarji, da odmeva daleč v svet. Tako sta bili ti dve pesmi: mogočni, prijetni, ubrani.

Res dostojen zaključek tako lepega večera. Narodna pesem, ki jo poje številni zbor, bo vedno naša najlepša umetnina.

Bil je že mrak, ko smo se razhajali. Nad Gorico je proti nebu kipel v nočni razsvetljavi goriški grad. Pislunil je nočnemu vrvenju v mestu, prislunil je tudi naši pesmi. In bil je z nami vesel nad lepoto in mogočnostjo slovenske besede.

ubijala v Slovincih slovensko narodno zavest in je vzgajala v njih nemško mišljenje. In človek brez narodne zavesti nima smisla za narodno državo. To je glavni vzrok nemške zmage pri plebiscitu dne 10. oktobra 1920.

10. oktober je vsako leto žalostna obletnica.

Poznavalec koroških razmer

da bomo navdušili mladega zanj.

Odtlej je imela mati lažji posel, ni bilo več treba kuhati na dve strani. Na vseh štirih ali osmih krožnikih so se po štirikrat na dan tečno smejali sami čisti, pristni, neizkuhani vitamini, kakor medicina zapoveduje. Dan za dnem, leto za letom kraljuje odtlej v tisti hiši sami vitamini.

Prosim, te zgodbe si nisem jaz izmislil. Stric iz tiste družine mi jo je pripovedoval s posebnim ponosom, češ: »Glejte, kako mi skrbimo za bodoči rod! Vsi v družini jemo same vitamine, da dajemo mlademu večjo pobudo za zdravo, mladi krvi primerno hrano. Hočemo, da bo zdrav, odporen proti vsem boleznim, dobro razvit itd.«

(Konec prihodnjic)

Tiskovna konferenca ravnatelja tržaškega radia

S tem tednom se je program slovenske radijske postaje v Trstu nekoliko spremenil. Novo zamisel je obrazil ravnatelj postaje, g. Rim na tiskovni konferenci, na katero je povabil zastopnike krajevnega časopisa.

Najprej je g. ravnatelj poudaril, da želi imeti stik tudi z občinstvom in da je zato povabil na sestanek dopisnike, ki po svojem časopisu nekako predstavljajo javno mnenje. Njemu samemu se je čudno zdelo, da je to šele prvo srečanje. Nato je očitel spremembe v dosedanjem programu, ki so mu jih narekovala največ izkustva v dosedanjem radijskem delu. Glavno načelo sprememb je v govorjenem sporodu: krajše, a številnejše oddaje. Tako bodo poročila zdaj sedemkrat na dan (prej petkrat), a samo dvakrat po 15 minut. Športne oddaje bodo zdaj vsak dan. Književnost in umetnost bo razdrobljena na tri oddaje. Tako v sporodu v bistvu ni nobenih novih oddaj, več jih je celo ukinjenih, druge pa so krajše, pa zato večkratne.

Nato se je razvil koristen razgovor, ki je marsikaj pojasnil, kar radijski poslušalci ne vedo. Tako smo videli, da se postaja

bori z velikimi težavami, ko išče nove predvsem slovanske glasbe. Nekdo je predlagal oddajo s Pravno posvetovalnico. Bilo je govora tudi o napovedovalcih in napovedovalkah, ki jih postaja sprejema brez vsakega natečaja. Nek dipisnik je bil mnenja, da bi bilo mogoče z natečajem dobiti boljše moči. G. ravnatelj je pojasnil, da jih je postaja pripravljena vedno sprejeti, samo naj se javijo. Bilo je še govora o pomanjkanju pregleda domačega tiska, češ, saj piše ves svet o Trstu in tudi krajevno časopisje, a vendar o tem na radiu ni govora. V resnici dobi človek, ki pregleduje celotni spored ali pa, ko ga posluša, vtis, da postaja res premalo raste iz potreb tržaških Slovencev. Velik del slovenskih radijskih poslušalcev je delavcev in njim je vendar posvečenih premalo oddaj. Tudi se zaradi svojega socialnega položaja ne morejo na primer zanimati za jutranji jedilni list, ki je premalo prikladen zanje. Tista kosila si lahko privoščijo samo par bogatih slovenskih poslušalcev. Slovenskega delavnega človeka tudi mnogokrat ne zanimajo problemi site in razuzdane družbe degeneriranih narodov, ki jih poslušajo v kakih dramah. To je daleč od tržaškega delavnega človeka. Manjka pa večji narodni značaj oddaj. Sovražniki našega naroda so dolga desetletja ubijali v nas narodnost in teptali naše pravice. Dopovedovali so, da nimamo svoje kulture. In tukaj postaja greši. Se mnogo več oddaj bi morala imeti

Priprava domače vinske pijače

Marsikateri naših čitateljev pridela doma tako malo vina, da isto ne zadostuje za kritje domače potrebe in bi rad svoj pridelek nekoliko nategnil. To ni sicer v korist našega vinogradništva, a dejstvo je in bo ostalo. Zato je pač najbolje, da damo navodila za pripravo sorazmerno dobre pijače.

Ce znaša pridelek samo 100 litrov in bi rad imel 200 litrov pijače, moraš dodati 100 litrov vode in odgovarjajočo količino sladkorja in vinske kisline. Domača pijača je prav dobra, če je zdrava in če vsebuje 8% alkohola. Zato bi bilo dobro vedeti, kako močan je pridelek, koliko sladkorja vsebuje mošt. Vzemimo za primer, da vsebuje pridelani mošt 17% sladkorja. Ta mošt bi dal vino od nekaj več kot od 10% alkohola ($17 \times 0.6 = 10.2$). Če dolijemo k 100 litrom takega vina 100 litrov vode, bomo dobili 200 litrov vina s 5.1% alkohola. Mi pa želimo imeti vino od 8% alkohola, torej nam manjkata 2.9% alkohola ali v 200 litrih vina 5.1% alkohola. Tega moramo nadomestiti s sladkorjem. Za 1% alkohola (v 100 litrih) potrebujemo 1.70 kg sladkorja in ker nam manjkajo 5.8%, moramo dodati 9.86 kg ali okroglo 10 kg sladkorja ($1.7 \times 5.8 = 9.86$).

Sladkor bo najbolje prevrel, če ga dodamo moštu istočasno z vodo. V ta namen ga raztopimo v čim večji množini mlačne vode, raztopino premešamo z ostalo določeno vodo in vse skupaj zlijemo v mošt. Pri tem pa moramo paziti, da ne bi bila mešanica prevročna; na noben način ne sme presežati 20°C toplote.

Istočasno moramo dodati mešanici tudi odgovarjajočo količino vinske kisline, in sicer po 100 gramov na vsakih 100 litrov dodane vode. Vinsko kislino raztopimo ali v par litrih vode ali mošta in dobro premešamo. Celotna mešanica bo kmalu začela kipeti, če je toplota primerna: v vrelnem prostoru - kleti - okoli 15°C, v sodu ali plavniku malenkost več. Nadalje ravnamo kot z navadnim vinom.

Domačo pijačo si lahko pripravimo tudi samo s tropinami in sladkorjem ter dodatkom vinske kisline. Ta pijača bo tem boljja, čim več bo še vina v tropinah in seveda čim več sladkorja bomo dodali. Popolnoma izluženih tropin se ne izplača uporabljati za pripravo domače pijače.

Pri vsem pa moramo pomniti, da ne smemo take pijače prodajati za vino in je tudi ne smemo držati v istih prostorih, kjer je za prodajo določeno vino.

Gosenice hočejo požreti zelje...

Vse polno je letos gosenic, ki delajo velikansko škodo na cvetači (karfijoli), na kapusu, brokljih, ohrovstu (vrzotah), repi in sploh zelju. To so gosenice belega metulja, ki se zato imenuje ubelina in ki začne pri nas letati že v zgodnji pomladi, konec aprila in maja, v večjih množinah pa julija in avgusta. Metulj zleže jajčka na spodnjo stran listkov. Iz jajčk se izležejo gosenice, ki so zelo požrešne. Ko dorastejo, se zabubijo in v obliki bube prezimijo, spomladi pa pride iz bube metulj, katerega samica začne odlagati jajčka. Ročno zatiranje gosenic je zelo zamudno

iz naše umetnosti, iz književnosti, iz jezika, iz kulture. Prav po novem programu pa so ukinili celo slovensko jezikovno oddajo, črtali iz sporeda oddaje iz književnosti, tako, da ne bomo slišali več brati pesmi, ne kakih lepih poglavij iz slovenske proze. Tak spored je res premalo narodni, slovenski.

K programu postaje se bomo v prihodnjih številkah našega lista še povrnili. Vedno smo z zanimanjem spremljali postajo od njenega začetka do danes. V času bojkota komunistov, ki so prepovedali komur koli nastopati na postaji in sodelovati, smo radi podpirali postajo v najtežjih dneh. Če smo kdaj zapisali kako ostro na račun ponovnega prodiranja in vdiranja istih komunistov, ki so hoteli nekoč postajo uničiti, smo to storili iz skrbi, da postaja ne bo več služila svojemu namenu.

Gospod ravnatelj Rim, ki še ni dolgo, kar je prevzel vodstvo, kaže veliko razumevanje za vse probleme postaje in za želje poslušalcev. Takega ravnatelja smo veselili, saj so nam do zdaj vsa leta pripovedovali, da ni važno, kaj in kako poslušalci mislijo o oddajah in smo naleteli vedno na zaprta vrata in na gluha ušesa. Zaupamo, da bo novi ravnatelj še vse nedostatke odpravil in da bo ohranil z nami prekoristni stik, ki bo v prid postaje in poslušalcev. Prvo pa, kar pričakujemo je to, da bo postaja res slovenska, vsaj toliko, kolikor je postaja Trst I. italijanska.

GOSPODARSTVO

in v večjih nasadih skoraj nemogoče. Zato pa imamo na razpolago prvovrstna kemična sredstva. Zelo dober je »gesarol« v zelenih škalah, torej najcenejši. Tega prašimo z navadnim žveplalnikom povsod, kjer opazimo gosenice ali njih jajčka. Najbolje je, če delo opravljata dva. Eden nekoliko privziguje liste, ker preko dneva - posebno če je sončno - gosenice počivajo na spodnji strani listkov, drugi pa praši. Delo gre hitro izpod rok in z enim kg »gesarola« se popraši veliko njivo še tako napadenega zelja. Če vlada suho vreme vsaj še nekaj minut po prašenju, bodo gosenice erknile.

Poleg »gesarola« je priporočljivo sredstvo tudi »Pirox«.

Če ne bomo uničevali sedaj gosenic, bodo uničile one naše zelje in drugo leto bodo nastopile še v večjih množinah.

Darovi za Katoliški dom

Po 40.— pesov:

Neimenovani - Buenos Aires; Terezija Baloh por. Lavrenčič - Buenos Aires.

Po 50.— pesov:

Ludvik Rijavec, Alojzij Rijavec, Milán Florjančič, Ivanka Kobal por. Klavžar, dr. Josip Žakelj, č. S. Ciril Petelin - Buenos Aires.

Po 60.— pesov:

Jožef Rijavec, Venceslav Rijavec, Josė Mosetti.

Č. g. Jože Rott - Buenos Aires 100.— pesov

Angela Setačar - Gorica - Lir 5.000.—

Dr. Lojze Vogrič USA - » 10.000.—

Delavec iz Gorice za mesec

julij in avgust - » 1.200.—

Hlade Jernej - Števerjan - » 1.000.—

Trošt Karel - Trst - » 2.000.—

Černigoj Anton - Tržič - » 2.000.—

Lutman Benedikt - Štandrež - » 500.—

Černe Amalija - Gorica - » 150.—

Metlikovec Alojzij - Sesljan - » 1.000.—

N. N. - Sovodnje - » 600.—

A. D. - Kolonkovec - » 1.000.—

Č. g. Župančič - Erbezzo - » 1.500.—

Vilfan Matej - Bozen - » 500.—

B. K. - Podgora - » 2.000.—

S. M. - Podgora - » 1.000.—

Naša Brda

Z božjim soncem prepojena, od nebes blagoslovljena, Brda naša zde se raj — češenj, trt in breskev gaj.

Števerjan, očak med njimi, lepih na pomlad ko v zimi, pogleduje sem pa tja — vse sosede rad ima.

A odkar jih meja loči, solzo marsikdaj potочи; vendar še jih čez in čez povezuje bratska vez.

Ti bregovi, te gorice, te raztresene vasice ... Kaj lepote in vonjav Bog tej zemljici je dal!

Ljubka Šorli

Z GORIŠKEGA

LJUDMILA

drama v petih slikah, se bo ponovila v Gorici v dvorani Marijinega doma v nedeljo 4. oktobra. Začetek ob 5. uri. Vstop z vabili, ki jih dvignete pri vodstvu Družbe ali v trgovini Kosič. Ker so sovdensjska dekleta s to igro povsod žela najlepše uspehe, upamo, da bodo tudi Goričani v obilnem številu posetili ta njih nastop v Gorici.

Opozorilo dvolastnikom

Dvolastniki, ki nameravajo v prihodnjem letu sekati les v svojih gozdovih v Jugoslaviji, morajo že v oktobru napraviti prošnjo na pristojno oblast. Na prošnji mora prosilec navesti količino drv in namen uporabe.

Vsi oni pa, ki so v tem letu pripeljali drva čez mejo, morajo plačati posebne pristojbine, ki gredo v prid prispevka za vzdrževanje gozdov. Pristojbina znaša 35 din za mehki les in 60 za trdega na ku-bični meter. Poziv za plačilo bo dobil vsakdo na dom, poravnal pa bo to pristojbino na davkarji v Novi Gorici. Prav tako bodo te dni dobili seznam za davke vsi tisti, ki ga doslej še niso prejeli. Za morebitne popravke naj se zainteresirani obrnejo na urad za dvolastnike v Novi Gorici v u-pravnem poslopiju.

Župnik Nardin umrl

V petek 25. sept. je umrl v Gorici župnik na Placuti č. g. Henrik Nardin. Pokopali so ga v ponedeljek zjutraj. Njegove zemске ostanke so prenesli v Grače v družinsko grobnico. Pokojni g. Nardin je bil za župnika na Placuti od l. 1935. V življenju je bil ves čas pošten in pravičen, zato so tudi Slovenci v njegovi cerkvi bili vedno postreženi v mejah možnosti, zlasti še po l. 1947, ko je del solkanskega polja prišel pod njegovo župnijo. V sled tega bomo pok. gospoda župnika s Placute vedno ohranili v prijetnem spominu. — Bog mu bodi večni plačnik.

Stavka industrijskih delavcev v Gorici in pokrajini

Splošni stavki industrijskih delavcev v vsej Italiji, ki je bila pretekli četrtek, so se pridružili tudi gorški industrijski delavci in uslužbenci nekaterih drugih kategorij kakor šoferji, kinooperaterji in drugi. Med 9. in 12. uro je bil ves avtobusni promet po mestu prekinjen. Stavkujoči delavci so se zjutraj zbrali pred kinom »Moderna«, kjer so imeli svoje zborovanje. Govoril jim je tajnik UIL iz Pordenone in jim najprej prikazal namen stavke. Zveza industrijev se je postavila na nedemokratsko stališče napram delavcem, ko jim je odrekla kakršenkoli razgovor z delodajalci. Med drugim je tudi dejal, da je za 5. oktober napovedana stavka za kmečke delavce.

Za tem je govoril predstavnik Delavske zbornice iz Gorice in razložil zahteve delavstva in sindikalnih organizacij do Zveze industrijev. Poudaril je potrebo povečanja izvoza blaga v tuje države in poenotenje prejemkov. Današnji prejemki delavcev ne krijejo izdatkov. Prav tako bi se morali izenačiti ženski in mladinski zaslužki z moškimi, kajti njihovo delo je le z malimi izjemami enako moškemu. Tudi položaj brezposelnega kmečkega delavca bi morali istovetiti z industrijskim.

Podobna zborovanja so imeli tudi po vseh večjih krajih Italije, le v južni Italiji

se industrijski delavci po večini niso udeležili stavke.

Stavka se je povsod končala brez izgredov.

Smrt

Naša dobra in blaga tolminska mama Marija Dobravec je kaj rada spremljala k zadnjemu počitku svoje znanee in prijatelje. — Pretekli ponedeljek smo jo pa mi spremljali v velikem številu na njeni zadnji poti; saj je bila vredna naše ljubezni in spoštovanja. — Njena vera je bila tako čudovito trdna in močna, da je ni omajal noben vihar. — In viharjev v njenem življenju je bilo mnogo: trpljenje, preganjanje, ječa, begunstvo, izguba dragih

oseb in težka bolezen, ki jo je mučila več mesecev prikovano na bolniški postelji, dokler je ni 26. t. m. smrt rešila vseh muk. »Duša z ječe je vzlčila, vzpela se nad zvezdni svet. — Za časa svoje bolezni je vsak dan prežela sv. obhajilo, ki je bilo njena edina in največja tolažba, njena svetloba in njeno bogastvo, njen Gospod in njen Bog.

Njena domovinska ljubezen pa je bila kakor triglavsko jezero: mirna, čista in globoka. Tudi ta je bila vkoreninjena v Bogu in v veri; zato so jo spoštovali in ljubili tudi vsi pravični Italijani, ki so poznali njeno preprosto in prisrčno dobroto. Zato pa, ko izražamo njeni hčerki Marici Čargovi naše iskreno sožalje, ji izražamo tudi naše čestitke, da je imela v tem življenju in da ima danes v večnosti tako mater.

Natečaj

Zakladno ministrstvo je razpisalo v svoji administraciji natečaj z izpiti za 90 mest v lestvici C. Prošnjo je treba vložiti do 10. novembra.

Občni zbor Sirotišča

Dne 5. oktobra ob 4. uri popoldne bo v prostorih Sirotišča v Ulici don Bosco redni zbor Sirotišča sv. Družine z običajnim dnevnim redom.

Predsednik

S TRŽAŠKEGA

Obvestilo

Ravnateljstvo Nižje industrijske strokovne šole v Trstu (Rojan, ul. Montorsino št. 8), sporoča, da se prične šolsko leto 1953-1954 v ponedeljek dne 5. oktobra t. l. Učenci in učence naj se zbere ob 7. triletju pred šolo, odkoder odidejo skupno v župno cerkev k sv. maši. Podrobna navodila so razvidna na uradni šolski deski.

Drž. Nižja trg. strok. šola v Trstu

Ravnateljstvo državne Nižje trgovske strokovne šole v Trstu, ul. Lazzaretto Vecchio 11, sporoča, da se bo pričel pouk dne 5. oktobra 1953.

Dijaki se bodo zbrali v ponedeljek 5. oktobra ob 9. triletju pred cerkvijo kapucinov na Montuzzi, da prisostvujejo otvoritveni šolski maši, nato pa pridejo v šolo, da dobijo potrebna navodila in urnik.

Pismo iz cone B

Vaš lep časopis sicer redno ne prihaja v naše kraje, a ga vendar beremo, čeprav ne vedno. Nisem se bila v Trstu, da ne bi prebrala Kat. glasa za tisti teden. In tako delamo mnogi.

V tem kratkem pismu vam želim poročati, da je pred dvema tedni več naših ljudi izročilo gospodu dekanu v Kopru prošnjo za slovensko službo božjo. Prosili smo za pridigo in slovensko petje pri nedeljski sveti maši. Gospod je naše zastopstvo prav lepo sprejel in obljubil, da bo prošnjo priporočil na višjem mestu. Tako sedaj trdno upamo, da bomo imeli v Kopru prav kmalu službo božjo v našem domačem jeziku. V naših slovenskih družinah je tudi veliko otrok, ki bi jih starši še veliko rajši pošiljali k službi božji, in bi lahko slišali tudi pridigo v slovenskem jeziku. Mnogi izmed teh otrok bi se tako lepo pripravili za prvo obhajilo in birmo. Prepričani smo, da se bo naša želja kmalu uresničila in tedaj vam bom zopet pisala, kako kaj živimo.

Opčine

»Hladna jesen že prihaja,« tudi k nam na Kras. In ne samo v pesmi. Odšli so tržaški letoviščarji in smo zopet enkrat sami. Le ameriški častniki in njih družine se zdi, da se ne boje naše zime in stoje kot prikovani v naših stanovanjih.

Znak bližajoče se zime je navadno listje, ki rumeni in pada. Tokrat so ga pa ljudje prehiteli. Saj so nas začeli zapuščati kar po vrsti. Ne dolgo tega se je od nas brez slovesa poslovil naš dolgoletni predsednik in tajnik v domači posojilnici — Franc Sosič. Več let je bolehal na srco, a je vendar do zadnjega dne zvesto opravljal svojo dolžnost. Bil je splošno priljubljen radi svojega mirnega in prijaznega značaja. Nikomur ni odrekal usluge, da je le mogel pomagati. Ko je med preteklo vojno prišlo nad Opčine toliko gorja in je tudi stari g. župnik msgr. Cink ostal brez strehe, mu je pokojni Franc velikodušno odprl vrata svoje hiše in mu vse do njegovega odhoda v Trebče nudil prijazno gostoljubje. Prav tako je ravnal z drugimi duhovniki, ki so se v povojnih letih vrstili na Opčinah. Ko so se vsa druga vrata zapirala pred njimi, so se vedno odpirala vrata pri Matučevih. Saj je bil v tej gostoljubni hiši nastavljen še pred nekaj meseci celo župni urad. Kar torej ni znala nuditi niti država niti občina, je znal nuditi naš pokojni Franc, čeprav sam revež. Spadal je med redke openske močre, ki so redno zahajali k nedeljski maši. Njegovo mesto v cerkvi je sedaj prazno in priča vsem, da je odšel mož, ki se ni sramoval ne svoje vere ne svojega naroda. Njegov pogreb je pa pokazal, koliko prijateljev je imel. Bodi mu Bog dober plačnik!

V preteklem tednu smo spremljali na zadnjo pot go. Marijo Špicalovo, mater našega priznanega umetnika prof. Lojzeta Špicala. Bila je prava kraška korenika, zvesta do kraja Cerkev in domovini. Zadnje čase je skoraj popolnoma oglušela, pa

je vendar tako vdano prenašala svojo nesrečo. — Še niso utihnili zvonovi, ko so se ponovno oglasili in nam naznanili, da se je v večnost preselil mesar Andrej Merzek. Kdo ga ni poznal na našem Krasu, od Komna pa do Sežane in Opčin? Vsi se ga radi spominjajo. Saj je znal biti prijatelj do vseh in je v potrebi tudi rad pomagal. V avgustu je bil še zdrav in nihče ni pričakoval tako nagle ločitve. Je pač resničen slovenski pregovor: V avgustu v slamo — v septembru v jamo! Hvala Bogu, da je naš pokojnik prejel že teden dni pred smrtjo zakramente umirajočih. Imel je pogreb kot malokateri. Pravijo, da se ni že dolgo zateklo v cerkev toliko moških kot ob tej priliki. Da bi le znali še kdaj priti! In ne samo ob pogrebihih. — Zalujoci družini pa naše iskreno sožalje!

Še neke nas danes čevlji žuli in radi bi se sitnosti rešili. Naši javnosti je gotovo že znano, da zidajo na novi Trbiški cesti 120 novih stanovanj za istrske begunce. Zemljišče kakih 34.000 hkt. spada med jurska in so se ga od paptiveka posluževali openski kmetje. Tržaška občina ga je prodala na pol zastonj, da bi se pač izkazala velikodušno do novih priseljencev, čeprav so iz Rima prišle ogromne vsote denarja. Baje je občina dobila 120 milijonov lir. Na ugovore naših občinskih svetovalcev je župan obljubil, da bodo denar uporabili za javnokoristna dela na Opčinah, ker se je zavedal, da tako velevala sam italijanski zakon glede jurskih zemljišč. Do danes ne vidimo na Opčinah nobenega znaka, ki bi pričal, da se je župan inž. Bartoli spomnil na to svojo obljubo in dolžnost. Posebno stari del vasi je v obupnem stanju, kar se tiče cest, vodovodov itd. Človek misli, da je zašel iz ceste na gmajno. Zato so naši ljudje upravičeno zaskrbljeni, kam so šli tokrat težki milijoni... Češ, saj znajo skoraj samo jemati, dati pa nič. Obenem pozivamo ob tej priliki tudi naše občinske svetovalce, naj izprašajo g. župana vest; in to čimprej!

Obsodba v Varšavi

Pred poljskim vojaškim sodiščem v Varšavi je bil obsojen na 12 let ječe škof Kacmarek. Trije duhovniki so bili obsojeni na ječo od 6 do 10 let in redovnica Valerija Niklevska na 5 let ječe. Vsi so bili obdolženi »vohunstva v korist Združenih držav in Vatikana«. — V zvezi s to obsodo piše vatičanski list »Osservatore Romano«, da je bila glavna priča v tem procesu neki Korokiecki, ki je znan kot pokleni vohun in kot brezvestnež.

LISTNICA UPRAVE

Ponovno opozarjamo vse one naročnike, ki so v zadnjem času reklamirali vsled ne-točnega prejemanja našega časopisa, da odpošiljamo list še vedno točno vsak četrtek predpoldne vsem naročnikom v Italiji in v inozemstvu. Reklamirali smo zato na poštnem uradu v gotovih mestih, kjer naši naročniki prejemaajo časopis z veliko zamudo.

D A R O V I

Za SLOVENSKO SIROTIŠČE

Namesto cvetja na grob pok. Jožefa Prinčiča, daruje družina Bensa Valentin 1000.— lir.

Bog povrni!

V CONI A dajem v najem ali polovinarju dobro urejeno kmetijo — 5 hekt. obdelane zemlje, 4000 trt — pod ugodnimi pogoji. — Informacije: inž. Rustja — VINOAGRARIJA — Gorica.

Odgovorni urednik: Stanko Stančič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Po vdanem trpljenju in lepi krščanski pripravi je v soboto 26. t. m. odšla po plačilo k Bogu moja dobra in nepozabna mama

MARIJA DOBRAVEC

Iskrena hvala vsem, ki so bili v tej težki preizkušnji njej in meni v tolažbo in pomoč. Posebna zahvala gre zlasti č. g. M. Mazori za njegovo požrtvovalno naklonenost in izredno skrb za pokojno. Topla zahvala tudi ostalim č. duhovnikom, ki so jo obiskovali; pevskemu zboru, pevovodji in organistu, darovalcem cvetja, ter vsem, ki so zanj molili in jo spremenili na zadnji poti.

Bog bodi vsem dobrotni plačnik!

Gorica, 30. septembra 1953.

Hči MARICA

Darilne pakete po vsej Evropi

dostavlja TVRDKA

Najhitrejša in najsolidnejša postrežba!

Jamčimo za sigurno dostavo vsake pošiljke.

Dostavljamo tudi radioaparate, bicikle, šivalne stroje in harmonike po najugodnejših cenah!

TRST - Ul. Torrebianca 27 - Telefon 24-467 - P. O. B. 522

CITRUS

IMPORT & EXPORT

Lastnik: Aleksander Goljevšček

WILHELM HÜNERMANN:

35

Oče Damijan

»Dobro pazi, brat!« je rekel pater Damijan. »Čebele se pripravljajo za svaatovski let. Jutri bodo rojile. Pazi! Napravile bodo svaatovsko potovanje v vrhove banan. Tam že stojijo nove košare. Toda ne pusti si opikati prstov.«

»Za žlico medu se rad pustim piti!« se je zasmehoval brat. »A nataknil si bom debele rokavice. Potem lahko pikajo kolikor jim drago.«

»Čebel ne gojim zavoljo medu, ti sladkosnednež!«

»Čemu pa?«

»Zaradi voščenih sveč, katere mi prikrbijo! Moji otroci ljubijo luči, brat Kaspar. Na Havaju prebivajo ljudje, ki se veselijo luči. A zdaj je dovolj klepetanja! Saj že veš, da moramo iti k blagoslovitvi cerkve na Maui. Pater Fouesnel piše, da se prasički že cvro za naš sprejem.«

»Kajne, prinesli boste s seboj konec gnjati, pater Damijan,« je moledoval Kaspar.

»Seveda, če se sploh vrnem!« se je smehljajal misijonar. Tedaj pa je bil dobri

samostanski brat ves iz sebe.

»Kaj naj pa to pomeni? 'Če se sploh se vrnem?' Se pa menda vendar ne boste dali prestaviti? Boste vendar... Ah, saj se le šalite! Zdjaj ko je vse v evetju, vrt in polje in ljudje! Zdjaj ko čebele rojijo in zori fižol, hočete vi... Pa saj nočete! Pater Damijan, obljubiti mi morate, da se vrnete. Morate! Morate! Bratu so se orosile oči že ob sami misli, da se pater ne bi več vrnil.

»Izpolniti moram božjo voljo, brat Kaspar!« mu je zdaj resno odvrnil duhovnik. »In kamor me škof pošlje, tja moram iti. A če je božja volja, se vrnem in še bomo jedli fižol s slanino. Zdjaj pa pojdi in mi privedi konja. Odjedziti moram v pristanišče.«

Medtem ko je brat z glavo zmajaje šel v hlev, je misijonar še enkrat stopil v cerkev, katero je bil sam sezidal. »Gospod, blagoslovi mojo pot!« je molil v sreco. »Blagoslovi moje otroke!« je iskreno dostavil in njegov pogled je obstal na pozlačenih vratih tabernaklja. Tedaj pa se mu je zazdelo, da sliši nek glas, ki mu kliče iz zlatega beslesa:

»Damijan de Venster! Zadnjikrat kleči tukaj! Ti si sejal, nekdo drugi bo žela«

Duhovniku je bilo, kot da bi mu železna, mrzla pest stiskala srce.

»Gospod,« je prosil, »Gospod, ali mi spet hočeš vzeti domovino?«

A odgovor:

»Kamor te pošljem, tam je tvoja domovina.«

Tedaj je misijonar sklenil roki, da so pokali členki in so sklepi belo izstopili:

»Tvoja volja se zgodi!«

Preden je Damijan de Venster stopil iz cerkve, je še enkrat pomolil roko v blagoslovljeno vodo in se pobožno pokrival.

Zunaj se je zavihtel v sedlo. Dolgo je bratu stiskal roko.

»Kmalu se vrnite, pater Damijan!« mu je naročal brat Kaspar. »Mislite na fižol!« je smehljaje se dostavil, a ustni ktički so se mu tresli.

Kakor je božja volja, Kaspar!« je mirno odvrnil pater. Nato je vzel v roke vajeti, tlesnil z jezikom in v diru odjedzil. Pot ga je peljala skozi kavine nasade.

»Aloha, makua Kamijano!« so klical Kanaki in se prerivali okrog njega, da bi belemu očetu še enkrat pred potovanjem segli v roke. »Vrni se domov!« so nato naročali in zaedeno gledali misijonarja.

»Kakor je božja volja, otroci moji!« je

spet rekel Damijan. Nato je jedzil dalje. Na robu gozda je še enkrat zadržal konja in se obrnil. Tam se je dvigala njegova cerkev, ki jo je bil sezidal, njegovo ljubo, leseno župnišče, kjer so na vseh oknih evetele rože. Pred njim je ležal vrt, ves v zelenju, in rodovitna polja, na katerih je delal kakor kmet. Tam so stale travnate koče in v njih so bivali ljudje, ki jih je ljubil kakor svoje življenje. Tam je bila domovina — njegova Kohala! Za hip so mu oči pile prelest božjega stvarstva. Nato se je obrnil in odjedzil v gozd.

»Da le ne bi pozabil na fižol!« je mrmljal brat Kaspar in stopil k panjem...

Praznik cerkvenega posvečenja v Weiluku na otoku Maui je nadvse veličastno potekel. Oba brata, ki sta sezidala novo hišo božjo, sta dovršila mojstrsko delo. Na ličnem stolpu je celo ura razkazovala svoje številčnice na vse strani.

Vaša cerkev je lepša kot vse moje v Kohali!« je brez zavisti priznal pater Damijan. S seboj je prinesel velik zavoj voščenih sveč. »To vam poklanjajo moje čebele!« je rekel veselo.

Zdjaj stojijo luči v gorečem venu pred sliko nebeske Gospe v novi hiši božji in žarijo Materi in njenim rjavim otrokom v srce.

Zvečer so bili v misijonski hišici v Weiluku zbrani misijonarji s svojim škofom. Bili so to možje, katerih obraze je ožgalo sonce in jih je zaznamovalo trpljenje in pomanjkanje. Ljubi Bog trdo rezlja in kleše v misijonu. Na škofovo željo so se tukaj zbrali patri z vsega otočja. Z njihovih obrazov je sevalo veliko veselje ob snidenju, kajti po dolgi samoti so bili spet enkrat med svojimi ljubimi sobraty. Mnogi patri so imeli za seboj večnevno ježo od svoje misijonske postaje.

Z zarečimi očmi je stopil Klemens Edward k Damianu:

»Pozdravljajo te tvoji otroci iz Pune. Niso te pozabili.«

»A tebe imajo zelo radi!« je toplo odvrnil Damijan in prisrčno stisnil prijatelju roko.

Pater Gulstav Robert, Damijanov najbližji sosed onstran pogorja, je izlekel iz torbe velik zavitek in ga skrbno odvil. »A la bonne heure!« je nato zadovoljno zaklical mali Francoz. »Natlačite si pipe z mojim tobakom! Sam sem pridelal to havajsko cvetko. Prav za prav je je škoda za vaše dimnike. To je, 'parole d'honneur', tobak za prelato!«

(Nadaljevanje)